

Кравченко М.С.

Інститут української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського
Національної академії наук України

ДОБРОВОЛЬЧИЙ БАТАЛЬЙОН «АЙДАР» У БОЙОВИХ ДІЯХ НА ТЕРИТОРІЇ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2014 РОЦІ

У статті на основі аналізу низки джерел (передусім мемуарних) визначено основні віхи історії добровольчого батальйону «Айдар» у 2014 році та конкретні бойові дії в рамках Антитерористичної операції на Сході України, у яких брав участь особовий склад підрозділу. Метою розвідки є визначення обсягу й характеру впливу батальйону «Айдар» на перебіг військово-політичних подій у 2014 році на території Луганської області України. Методологія дослідження передбачає застосування принципів історизму, цілісності вивчення історичних джерел та об'єктивності, використання методів аналізу й синтезу, класифікації та систематизації. Наукову новизну зумовлює недослідженість історії батальйону «Айдар» у межах академічної науки з огляду на потребу вивчення історії добровольчих формувань по-батальйонно через нерівноцінність внеску добробатів у перебіг історичних подій в Україні у 2014 році. Перспектива подальших досліджень полягає в можливості більш детального й усебічного дослідження явища українських добровольчих формувань, які брали участь у бойових діях у рамках Антитерористичної операції на Сході України у 2014 році, що стає можливим із використанням матеріалів статті загалом і висновків роботи зокрема. Висновками дослідження є визначення значного впливу батальйону «Айдар» на військово-політичну ситуацію в північних районах Луганської області України впродовж кінця весни – початку осені 2014 року. При цьому цей вплив у травні-червні цілком можна вважати визначальним, а з вересня (у результаті переходу до позиційного протистояння в зоні проведення Антитерористичної операції та поступового перетворення підрозділу з унікального добровольчого феномена в регулярний армійський підрозділ) можемо констатувати суттєве зниження добровольчого впливу на військово-політичні події в регіоні.

Ключові слова: добровольчий рух, українські добробати, Антитерористична операція на Сході України, батальйон «Айдар», 24-й окремий штурмовий батальйон.

Постановка проблеми. Українські добровольчі формування, безсумнівно, були серед тих історичних чинників, які не просто впливали на перебіг вітчизняної історії впродовж 2014 року, а багато в чому навіть визначали його. Утім узагальнювати вплив добробатів на військово-політичні події зазначеного періоду недоцільно, адже цей вплив суттєво різнився залежно від конкретного формування. Саме тому історію кожного добробату варто досліджувати окремо.

Добровольчий батальйон «Айдар» був одним із тих формувань, які значною мірою зумовлювали перебіг бойових дій упродовж 2014 року на території Луганської області [1, с. 288], однак визначення обсягів і характеру такого впливу потребує окремого дослідження, якого до сьогодні в межах академічної науки не проведено. Саме це й зумовлює актуальність розвідки.

Хронологічні рамки дослідження обмежуються травнем-груднем 2014 року – періодом від формування добровольчого підрозділу до його

суттєвого організаційного переформатування (зміни командування батальйону, організаційної структури, унормування процесу ведення батальйонної документації тощо), що, зокрема, зумовило й спробу «розколу» формування. Протягом грудня 2014 року – січня 2015 року новопризначений командир батальйону не мав доступу до батальйонних печатки та штампів; документація добробату, по суті, велася поза його впливом. Частина особового складу не підпорядковувалася командиру батальйону, через що Міністерство оборони змушене було публічно прояснювати ситуацію [2]. Окрім уже згаданих персональних змін у батальйонному командуванні (командир і кілька найбільш авторитетних добровольців стали парламентарями, належним чином не передавши свої обов'язки наступникам), осінь 2014 року відзначилася ще одним важливим фактором, що зумовив суттєві зміни в батальйоні. Підписання перемир'я в Мінську 5 вересня 2014 року призвело до поступового переходу бойових дій від

активної фази до позиційного протистояння в зоні Антитерористичної операції на Сході України (далі – АТО) загалом і на Луганському напрямі зокрема. Це зумовило значні кадрові зміни. Офіційно неоформлені добровольці (яких була значна кількість серед особового складу) масово залишали свої підрозділи й поверталися до цивільного життя. Крім того, зміна характеру бойових дій критично вплинула на організаційно-бойові спроможності батальйону: батальйонне командування було позбавлене ініціативи ведення бойових дій. Така ініціатива ніколи не була закріплена де-юре, але впродовж 2014 року існувала де-факто. Як відзначає в мемуарах колишній доброволець Ігор Орел, батальйон перестав бути «суб'єктом історії» [3, с. 142–143]. Отже, фактично «Айдар» у 2014 році й «Айдар» у подальшому єднає тільки назва. Це й зумовлює потребу розгляду зазначеного періоду батальйонної історії (2014 рік) окремо від подальшої історії формування.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення обсягу й характеру впливу батальйону «Айдар» на військово-політичні події 2014 року на Луганщині.

Для здійснення мети необхідно виконати такі завдання:

- 1) здійснити огляд історіографії та джерел, які нині є доступними для проведення відповідного дослідження;
- 2) визначити основні віхи батальйонної історії «Айдару» у 2014 році та конкретні військові операції, у яких брав участь особовий склад батальйону;
- 3) зробити висновки щодо обсягу й характеру впливу батальйону «Айдар» на військово-політичні події 2014 року на Луганщині, спираючись на аналіз вищезазначених даних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині чимало з опублікованих досліджень торкаються тематики українських добровольчих формувань 2014–2015 років (як добровольчого руху загалом, так й історії окремих добробатів зокрема), але дослідження саме історії батальйону «Айдар» у межах академічної науки, як вище зазначалося, не здійснювалося. Окремі аспекти порушеної тематики висвітлює в дисертаційному дослідженні співробітник Національного університету оборони України імені Івана Черняховського Юрій Стасюк, зокрема він торкається питання впливу громадсько-політичних організацій на формування добробатів (і в тому числі «Айдару») [4, с. 247], а також участі батальйону в окремих військових операціях у зоні проведення АТО та змін його юридичного статусу [4, с. 213].

Перелік джерел, що висвітлюють батальйонну історію «Айдару», є вкрай обмеженим. Здебільшого це інтерв'ю з командиром батальйону [5] чи окремими добровольцями [6; 7], а також репортажі журналістів, які відвідували розташування батальйону [8; 9]. Усі ці матеріали не відрізняються інформативністю, утім вони мають вагоме значення для верифікації мемуарних та інших джерел.

Нині єдиною опублікованою збіркою спогадів добровольців саме «Айдару» є «Хроніка одного батальйону», видана харківським видавництвом «Фоліо» у 2016 році [3]. Ця збірка містить довідку про назву й символіку батальйону, коротку автобіографію та щоденник добровольця Ігоря Орла (головного автора спогадів та упорядника збірки), а також спогади ще п'ятьох добровольців, указаних за позивними («Юрій», «Зола», «Орест», «Елвіс», «Узбек»). Нині саме це джерело є найбільш інформативним із доступних, хоча його суб'єктивний характер і потребує додаткової перевірки. Однак додаткової верифікації потребує будь-яке мемуарне джерело. Натомість збірка містить цілу низку унікальної інформації, якої не містять інші джерела. Значення збірки додатково підвищує той факт, що упорядник був серед перших добровольців підрозділу в перших числах травня 2014 року та служив у батальйоні аж до липня 2015 року, тобто був очевидцем більшості подій досліджуваного періоду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Батальйон «Айдар» від початку планувався як загін оборони м. Сватове Луганської області від сепаратистських формувань, очолюваних Олександром Мозговим. Але через те, що в самому місті не вдалося організувати повноцінну систему набору особового складу, інформацію про це було передано Самообороні Майдану й саме там було набрано кістяк майбутнього добровольчого формування [3, с. 7]. Ці відомості в дослідженні підтверджує і Ю. Стасюк [4, с. 247].

З огляду на первісні завдання підрозділу, «документарне» творення «Айдару» відбувалося як батальйону територіальної оборони (далі – БТрО). Офіційна документація фіксує його як 24-й БТрО. Назва «Айдар» почала вживатися на знак того, що перший повноцінний бій підрозділу відбувся в смт. Новоайдар Луганської області 25 травня 2014 року [3, с. 148]. Ця назва довгий час не використовувалася в офіційній документації, але постійно вживалася в засобах масової інформації (далі – ЗМІ), була в ужитку серед самих добровольців. В офіційному документообігу

назва «Айдар» за підрозділом була остаточно закріплена як почесне найменування Указом Президента України аж у 2020 році [10]. Утім більш коректно було б говорити про те, що ця назва була закріплена за підрозділом-спадкоємцем добровольчого батальйону, адже 24-й БТрО із жовтня 2014 року був перетворений у 24-й окремий штурмовий батальйон 53-ї окремої механізованої бригади Збройних Сил України (далі – ЗСУ). До речі, це було винятком, адже інші БТрО переформатовувалися не у штурмові, а в мотопіхотні підрозділи [4, с. 213].

Першими «айдарівцями» в зоні проведення АТО стали 6 добровольців-утікачів із Луганська, які 4 травня 2014 року приїхали у Сватове в пошуках командира добровольчого підрозділу, про творення якого вже було оголошено. Наступного дня Міністерство оборони підписало наказ про створення 24-го БТрО, а вже 6 травня 2014 року перший десяток озброєних добровольців розбив табір у лісі біля с. Нянчине Білокуракинського району Луганської області, де розпочався набір добровольців. 10 травня 2014 року, після прибуття автоколоні з Київського Майдану, кількість добровольців «Айдару» вже перевищувала 100 осіб [3, с. 6]. Це було порівняно потужне формування, адже, за інформацією Ігоря Орла, на той момент на підконтрольній Україні Півночі Луганської області дислокувалися лише невеликий прикордонний загін і два військові формування ЗСУ, чисельність кожного з яких становила близько 200 військовослужбовців кожна [3, с. 7–8].

12–14 травня 2014 року польовий табір батальйону було передислоковано в с. Половинкине під Старобільськом. При цьому 13 травня 2014 року з будівлі Старобільської районної державної адміністрації «айдарівцями» було знято прапор так званої «Луганської народної республіки» й повернуто на його місце державний прапор України [3, с. 8].

У ніч із 15 на 16 травня 2014 року на Луганщину почали прибувати додаткові підрозділи ЗСУ. Через небоєздатність місцевої міліції перед «Айдаром» було поставлено завдання розблокувати дорогу на шляху військової автоколоні, яку в Старобільську було заблоковано цивільними. 17 травня завдання було успішно виконане, при цьому було затримано близько 40 протестуючих з організаторами включно, серед яких – у тому числі й російські громадяни [3, с. 10]. Цей спогад Ігоря Орла підтверджується також іншими джерелами [11].

У цей період відбувалося стихійне структурування батальйону, причому це структурування

було зумовлене не чинним штатним розписом, а вже устійненою під час Революції Гідності системою «майданівських» сотень. Ігор Орел згадує, що на той момент ніякої службової документації не існувало й обрахунок добровольців вівся не канцелярією, а кухнею. Він стверджує, що станом на 17 травня 2014 року в ідальні батальйону харчувалося 272 добровольці, які були структуровані так:

- 2-га рота – 75 добровольців;
- 1-й взвод – 25 добровольців;
- 31-ша, 27-ма, 8-ма, 11-та, 1-ша та 18-та сотні, що нараховували відповідно 26, 19, 42, 23, 5 і 16 добровольців;
- 14 добровольців, які щойно прибули з Полтави;
- 10 добровольців-медиків;
- група «чорних» – 17 добровольців.

Крім того, окремо існувала ще Старобільська сотня, яка не харчувалася в батальйонній ідальні і складалася із 40 добровольців [3, с. 10]. Інші мемуаристи загалом підтверджують «сотенний» поділ «Айдара». Так, «айдарівець» із позивним «Юрій» згадує, що в таборі батальйону на наметах навіть були відповідні написи – «Медвежа сотня», «Афганська сотня», «Сотня чорних», «Дика сотня» [3, с. 150].

1-й взвод, який складався здебільшого з луганчан, поступово став спеціалізуватися на розвідці, адже його особовий склад краще знав місцевість і мав контакти з місцевим населенням. 2-га рота, яка складалася здебільшого із самооборонців із Волині, отримала додаткову назву «Захід» і під командуванням «Золи» згодом стала головною ударною силою батальйону. «Сотенні» підрозділи спробували звести в 1-шу роту під командуванням «Філіпа», але в реальності цей підрозділ лишився взводом. Його кадрову основу становили колишні самооборонці 8-ї сотні, а від імені командира бійців стали називати «філіпінцями» [3, с. 10].

Окремо варто згадати спеціальний підрозділ, що діяв у травні-липні 2014 року в підпорядкуванні командира батальйону «Айдар» на території, яку на той момент контролювали сепаратисти. За спогадами керівника цієї групи (позивний «Узбек»), цей підрозділ діяв у підпіллі. Один із його бійців навіть формально працював у «керівництві ЛНРі» (очевидно, в адміністрації так званої «Луганської народної республіки»). Група постачала командуванню «Айдару» розвідувальну інформацію, а під час боїв за селище Металіст навіть спромоглися корегувати вогонь української артилерії [3, с. 170–175].

Серйозних загальновійськових боєзіткнень упродовж травня 2014 року ще не відбувалося. За цей час, окрім згаданого вище розгону сепаратистів у Старобільську, відбувся бій «Айдару» із загоном проросійських козаків у Новоайдарі 25 травня 2014 року. Група з 25 «айдарівців» під командуванням «Баті» взяла в полон 14 сепаратистів, якими командували священник із с. Райгородка Луганської області й колишній прокурор із м. Джанкоя Автономної Республіки Крим. У складі групи було багато російських громадян. Це були перші полонені, яких узяв у полон підрозділ ЗСУ в зоні АТО [3, с. 12].

Участь у повномасштабних боєзіткненнях «Айдар» почав брати із середини червня 2014 року. У ніч із 13 на 14 червня близько 100 «айдарівців» під командуванням «Баті» зайняли м. Щастя, а також міст через Сіверський Донець і висоти над Дінцем. Це був стратегічно важливий крок, адже таким чином були здобуті позиції для розгортання наступу на Луганськ. «Айдар» відіграв ключову роль у цих подіях, адже добровольці саме цього батальйону швидким наступом спричинили паніку в рядах сепаратистів і забезпечили неможливість підризу мосту. Тільки після «айдарівського» штурму на позиції зайшла 80-та бригада ЗСУ. Утім наступ на Луганськ захлинувся 15–17 травня 2014 року в боях під селищем Металіст за 3–5 км від обласного центру. Тут батальйон отримав перші значні втрати: загиблими, пораненими й полоненими. 16 травня був поранений «Батя», який де-факто командував батальйоном у наступі. Доставку його до лікарні здійснював командир батальйону Сергій Мельничук особисто, фактично покинувши командування підрозділом на полі бою. Уночі із 16 на 17 травня «Куля» (позивний Надії Савченко), яка формально лишилася старшим офіцером у батальйоні, повела частину «айдарівців» за підтримки двох бронетранспортерів ЗСУ в наступ. У результаті наступу й сама Савченко, і ціла низка добровольців і військовослужбовців опинилася в полоні [3, с. 17–19]. Наступ на Луганськ розвинути так і не вдалося, із 17 травня «Айдар» займає бойове чергування в районі селища Металіст, а 27 травня із с. Половинкине в Щастя передислоковуються тилові підрозділи батальйону [3, с. 24].

19 липня 2014 року близько 100 добровольців «Айдару» з бронетехнікою під командуванням «Золи» за наказом командира батальйону вирушили в рейд. Головним завданням групи була зачистка Лутугино та сусіднього села Георгіївка від сепаратистів і забезпечення проходу ЗСУ до

блокованого Луганського аеропорту. 20–21 липня група брала участь у боях, унаслідок яких вдалося зачистити лише с. Георгіївку. 27–28 липня відбулася друга спроба визволення Лутугино, але через масований артобстріл «айдарівці» змушені були відступити й повернутися в Щастя. У цих боях «Айдар» хоч і відігравав штурмову роль і поніс значні втрати, але ключові бойові дії вели все-таки підрозділи ЗСУ.

3–6 серпня 2014 року «айдарівці» брали участь у коротких боєзіткненнях із сепаратистами в районі Красного Яру (передмістя Луганська) [3, с. 69–73]. Стратегічного значення ті бої не мали.

13 серпня 2014 року «Айдар» спільно із частиною 24-ї механізованої бригади ЗСУ вирушив на визволення Хрящуватого та Новосвітлівки. Це була найбільша військова операція, у якій брав участь батальйон (240 «айдарівців» під командуванням «Золи») [3, с. 153–161]. Того ж дня вдалося визволити Хрящувате, але наступного дня сепаратисти пішли в наступ і зав'язалися затяжні бої, які тривали аж до 27 серпня. 21 серпня прибула незначна підмога від батальйону, 20 «айдарівців» зайняли позиції в Хрящуватому й 40 – у Новосвітлівці [3, с. 83]. 23 серпня на цих позиціях «Айдар» був замінений підрозділом ЗСУ. Причому зміна просила залишити їм «айдарівський» прапор для остраху противника. Утім особливого ефекту без добровольців це не мало й уже через 4 дні українські війська були змушені залишити ці позиції [3, с. 160].

Кінець серпня 2014 року відзначився зміною ситуації в зоні проведення АТО загалом. На територію України ввійшли російські війська, і український наступ було зупинено. Уже під Хрящуватим і Новосвітлівкою «Айдар» зіткнувся з Псковською дивізією Повітрянодесантних військ Російської Федерації, що стало відомо в результаті захоплення полонених [3, с. 82]. Бої кінця серпня 2014 року були настільки важкі, що після відступу на Щастя було оголошено відпустку для всього батальйону до 3 вересня. Однак повноцінно відпочити в добровольців не вийшло, адже вже 2 вересня противником було проведено артобстріл Щастя.

5 вересня 2014 року група з 28 «айдарівців» під командуванням «Грізлі» спільно з групою з 20 десантників 80-ї бригади ЗСУ спробувала піти на визволення Веселої Гори, але безуспішно. Практично всі загинули від кулеметного вогню російсько-терористичної групи під командуванням «Бетмена» [3, с. 100]. На 2014 рік, вочевидь,

це була остання військова ініціатива «айдарівців». Бойові дії поступово переходили з активної фази в позиційну, лінія протистояння устійнювалася.

15 жовтня 2014 року частина «айдарівців» зі Щастя була передислокована в район Бахмутки на підтримку 31-го та 32-го блокпостів, де зазнала втрат загиблими, пораненими й полоненими. Із цього часу «Айдар», як і більша частина українських військ, бере участь тільки в позиційній війні.

Висновки. Здійснивши огляд та аналіз історіографії та джерел (передусім мемуарних), що висвітлюють досліджувану проблематику, а також визначивши основні віхи батальйонної історії «Айдару» у 2014 році й конкретні військові операції, у яких брав участь особовий склад батальйону, можна зробити висновки щодо обсягу та характеру впливу батальйону «Айдар» на військово-політичні події 2014 року на Луганщині.

У травні цей роль батальйону була ключовою (навіть історичною), адже в умовах фактичного колапсу міліції на Півночі області й відсутності боєздатних підрозділів ЗСУ в регіоні саме «айдарівці» розблокували шляхи для військових автоколон, так не давши зав'язатися бойовим діям у північних районах Луганщини. Блискавичне визволення Щастя, а також зайняття мосту через Сіверський Донець і висот над Дінцем дало мож-

ливість українським військам закріпитися на цій лінії й розвинути наступ на Луганськ, який, на жаль, не мав позитивних наслідків. У подальших бойових діях (під Лутугиним і Георгіївкою, Хрящуватим і Новосвітлівкою, а також на Бахмутці) «айдарівці» вже діяли не з власної ініціативи, а за бойовим замислом командування ЗСУ, однак висока вмотивованість особового складу й активна участь у найзапекліших боєзіткненнях творила з «Айдара» певною мірою фронтову легенду, що не тільки давала можливість ефективно виконувати бойові завдання, а й підносила бойовий дух українських військ загалом і суттєво знижувала мотивацію противника. Додатково цьому сприяв певний медійний образ, утворений ЗМІ. Хоча серед місцевого населення цей імідж суттєво псувався низкою дисциплінарних порушень, які допускали добровольці й на які не звертало належної уваги командування [3]. Утім цей деструктив суттєво не вплинув на перебіг бойових дій.

Таким чином, вплив батальйону «Айдар» на військово-політичну ситуацію на Півночі Луганщини у травні-червні 2014 року можна назвати визначальним, у липні-серпні – значним, а з вересня можемо констатувати суттєве зниження такого впливу й поступове перетворення підрозділу з унікального добровольчого феномена в регулярний підрозділ ЗСУ.

Список літератури:

1. Добробати / К. Гладка, Д. Громаков, В. Миронова та інші. Харків : Фоліо, 2017. 336 с.
2. Офіційне роз'яснення щодо ситуації навколо батальйону «Айдар». *Офіційний веб-сайт Міністерства оборони України*. URL: <https://www.mil.gov.ua/dlya-zmi/reaguvannya-na-kritiku/2015/03/01/oficijne-rozjasnennya-shhodo-situacii-navkolo-bataljonu-ajdar/> (дата звернення: 11.01.2021).
3. Орел І. Хроніка одного батальйону. Харків : Фоліо, 2016. 178 с.
4. Стасюк Ю.М. Українські добровольчі формування: створення та функціонування (2014–2015 рр.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01. Київ, 2018. 281 с.
5. Командир батальйону «Айдар»: У Генштабі сидять зрадники. *Главком*. URL: <https://glavcom.ua/interviews/125296-komandir-bataljonu-%C2%ABajdar%C2%BB-u-genshtabi-sidjat-zradniki.html> (дата звернення: 11.01.2021).
6. Екс-«айдарівець» Дикий: Україна для Росії – як Афганістан для СРСР. *BBC News. Україна*. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2015/02/150204_dykiy_aidar_interview_vs (дата звернення: 11.01.2021).
7. Про те, як воюють волинські, – розповів командир роти «Захід» батальйону «Айдар». *Новини Луцька*. URL: <https://web.archive.org/web/20141029143222/http://news.lutsk.ua/pro-te-yak-voyuuyut-volinyaki---rozpoviv-komandir-roti-zahid-batalyonu-aydar.html> (дата звернення: 11.01.2021).
8. Корреспондент INSIDER провів декілька днів з батальйоном і сходить на передовую. *INSIDER*. URL: <http://www.theinsider.ua/politics/53c3142133068/> (дата звернення: 11.01.2021).
9. Айдар. З життя батальйону сміливих. *Українська Правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2014/07/21/7032532/> (дата звернення: 11.01.2021).
10. Про присвоєння почесних найменувань військовим частинам Сухопутних військ Збройних Сил України : Указ Президента України № 343/2020. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3432020-34773> (дата звернення: 11.01.2021).
11. Первый бой Айдара с российскими наемниками. *Акаунт інтернет-видання «Голос Народа» на платформі Youtube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=73kYPETLljw> (дата звернення: 11.01.2021).

Kravchenko M.S. AIDAR VOLUNTEER BATTALION IN WARFARE ON THE TERRITORY OF LUHANSK REGION IN 2014

Based on the analysis of a number of sources (especially memoirs), the article identifies the main milestones in the history of the volunteer battalion "Aidar" in 2014 and specific hostilities in the Anti-Terrorist Operation in eastern Ukraine, which involved personnel. The purpose of this investigation is to determine the extent and nature of the impact of the Aidar Battalion on the course of military and political events in 2014 in the Luhansk region of Ukraine. The research methodology involves the application of the principles of historicism, the integrity of the study of historical sources and objectivity, the use of methods of analysis and synthesis, classification and systematization. The scientific novelty is due to the unexplored history of the Aidar Battalion within academic science, given the need to study the history of volunteer formations in battalions due to the unequal contribution of dobrobats to the historical events in Ukraine in 2014. The prospect of further research is the possibility of a more detailed and comprehensive study of the phenomenon of Ukrainian volunteer groups that participated in hostilities in the Anti-Terrorist Operation in eastern Ukraine in 2014, which becomes possible using the article in general and the conclusions of this work in particular. The conclusions of the study are to determine the significant impact of the Aidar Battalion on the military-political situation in the northern districts of Luhansk region of Ukraine during the late spring – early autumn of 2014. At the same time, this influence in May-June can be considered decisive, and since September (as a result of the transition to positional confrontation in the Anti-Terrorist Operation zone and gradual transformation of the unit from a unique volunteer phenomenon into a regular army unit) we can state a significant reduction in voluntary influence on military and political events in the region.

Key words: *volunteer movement, Ukrainian dobrobats, Anti-terrorist operation in Eastern Ukraine, Aidar battalion, 24th Detached Assault Battalion.*